

Indicatoren / Kernkwaliteiten

Inspectie	Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.
WMK-PO Kernkwaliteit Indicatoren	<p><u>Uit teamscore Pedagogisch Handelen dec 2008:</u></p> <p>1 De leraar zorgt als gezagsdrager voor een respectvolle relatie tussen leraar en leerling (3,46) 2 De leraar zorgt ervoor, dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan (3,46) 3 De leraar toont oprechte belangstelling voor de leerlingen en geeft hen positieve persoonlijke aandacht (3,23) 4 De leraar zorgt voor een veilig leef- en werkklimaat (3,23) 5 De leraar spreekt de leerlingen aan op gewenst gedrag en stimuleert dit (3,23) 6 De leraar bevordert de samenwerking tussen leerlingen (3,08) 7 De leraar bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen (3,00) 8 De leraar is bekend met het globale verloop van de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling (3,00) 9 Vanuit het principe van uniciteit bevordert de leraar het welbevinden van de leerlingen (2,92) 10 De leraar zorgt voor een gestructureerde en uitdagende leef- en leeromgeving (2,85) 11 De leraar stimuleert het nemen van verantwoordelijkheid door leerlingen voor zichzelf en voor elkaar (2,77) 12 De leraar is bekend met ontwikkelings- en opvoedingstheorieën (2,69) 13 De leraar is bekend met theorieën en inzichten op het gebied van voorkomende gedragsproblemen (2,54)</p> <p><u>Uit schooldiagnose Schoolklimaat febr 2009:</u></p> <p>1 De leerlingen en het personeel tonen in gedrag en taal ook buiten de lessen respect voor elkaar (3,33) 2 Personeelsleden en leerlingen benaderen elkaar positief door respect voor de andere sekse, andere culturen en godsdiensten (3,44) 3 De leraren reageren direct en adequaat op pestgedrag, concurrentiegedrag en negatief gedrag (3,31) 4 Personeelsleden en leerlingen benaderen elkaar positief door het voorkomen van pestgedrag en het actief tegengaan van discriminatie, intimidatie en geweld (3,25)</p> <p><u>Uit Leerlingvragenlijst groep 7&8 mei 2010:</u></p> <p>1 Ons lokaal ziet er (...) gezellig uit 3.46 2 De juf/meester doet (...) aardig tegen de kinderen in de klas 3.41 3 De juf/meester heeft (...) belangstelling voor mij 3.26 4 Ik ga (...) met plezier naar school 3.00 5 De juf/meester besteedt (...) aandacht aan (voor mij) belangrijke gebeurtenissen 3.35 6 De juf/meester geeft (...) complimentjes 3.17 7 De juf/meester zorgt ervoor, dat we goed met elkaar omgaan 3.61 8 De juf/meester zorgt ervoor, dat we ruzies uitpraten 3.72 9 De juf/meester kan goed luisteren 3.28</p> <p><u>Uit Vragenlijst Sociale Veiligheid groep 5 t/m 8 nov. 2010:</u></p> <p>1 De leraar zorgt ervoor, dat iedereen zich aan de regels houdt 3,30 2 De leraar en de leerlingen zorgen er samen voor, dat iedereen zich aan de regels houdt 3,14 3 De leraar zorgt ervoor, dat ruzies worden uitgesproken 3,44 4 We bespreken in de klas hoe je met elkaar omgaat 3,26 5 We oefenen in de klas hoe je met elkaar omgaat 2,84 6 We leren samen te werken 3,12 7 Ik help iemand die wordt gepest 3,31 8 Ik help iemand die wordt gediscrimineerd 3,22</p>
BAS Succes indicatoren	De school besteedt nadrukkelijk aandacht aan de vorming van een effectieve leer- en leefgroep .

Verantwoording.

Onze school is een gemeenschap van leerlingen, ouders, personeelsleden, bestuursleden en leden van de vereniging, waarin de liefde tot God en de naaste centraal staat. Al onze relaties staan in dat perspectief en in die relaties is eerlijkheid een onmisbaar element. Vanuit onze missie Waarde(n)vol onderwijs: deze waarden zijn Bijbelse waarden, waaruit de normen van de tien geboden voortvloeien. De kernwaarde daarbij is de liefde. Het gaat om de liefde tot God en de naaste. Deze kernwaarde en normen zijn richtinggevend in de dagelijkse omgang in de school.

Kinderen hebben de natuurlijke behoefte om 'ergens bij te horen'. Uit Behoeftenhiërarchie Maslow:
 -Iedere leeromgeving moet zekerheid, basisvertrouwen en veiligheid bieden.
 -Herkenning bieden voor iedereen en stimuleren van sociaal leren
 Een positieve groep heeft een gunstig effect op het welbevinden en de prestaties van de leerlingen.

Doel.

We willen door middel van het stimuleren van groepsvorming het sociale klimaat in de klas verbeteren en de BRON-waarden 'geborgenheid', 'veiligheid' en 'samenwerking' concreet gestalte geven. Hiermee geven we ook vorm aan onze didactische visie waar we omschrijven: leren en ontwikkelen gebeurt bij uitstek in de samenwerking, dus: samen sterk!

Toepassingsgebied.

Alle activiteiten waarbij de sociaal emotionele aspecten bij het omgaan met elkaar door de leerlingen en leerkrachten aan bod komen en gewerkt wordt aan de ontwikkeling en instandhouding van een positieve groep. Het accent wordt gelegd op de eerste weken van elk nieuw schooljaar. Door het hele verdere schooljaar zullen allerlei groepsactiviteiten al dan niet gepland georganiseerd worden.

Kenmerken van een positieve groep:

- Groepsverantwoordelijkheid (groepsgevoel; we zorgen voor elkaar)
- Wederzijds respect
- Samenwerken
- Evenwichtige besluitvorming
- Conflicthantering

Kernpunten theorie.

Groepsvorming onder kinderen is een proces dat zich maar moeilijk laat beïnvloeden door volwassenen. Toch kan door het geven van adequate ondersteuning op het juiste moment de groepsmentaliteit op een hoger plan worden gebracht. Door oog te hebben voor wat er zich in de onderlinge kind-kind en leerkracht-kind verhoudingen afspeelt en een tijdige bijsturing van ongewenste ontwikkelingen, kan middels spelactiviteiten veel negatief gedrag en leed worden voorkomen.

Daarbij is het van belang dat de met zorg gekozen spelactiviteiten naderhand ook zorgvuldig met de groep worden nabesproken. Elke verandering in de groepssamenstelling kan leiden tot ingrijpende wijzigingen van de sfeer in de totale groep. Daarom is het begin van een nieuw schooljaar een uitstekend moment om heel gericht met groepsvorming bezig te zijn. Juist in deze periode worden de onderlinge al of niet uitgesproken en vastgelegde groepsregels bepaald.

Gedurende de rest van het schooljaar blijft groepsvorming een onderhoudsgevoelig aspect van het pedagogisch handelen van de leerkracht.

Fasen

We onderscheiden de volgende fasen in het groepsproces in een niet-geleide groep:

- A. Forming: het samenbrengen van de groep, periode van eerste gewenning, afwachten en verkennen
- B. Storming: individuele profilering, functieverdeling, bevestiging van de voorlopige grenzen
- C. Norming: bepaald door de leiders van de groep, groepsdoelen, groepsnormen
- D. Performing: gevestigde groep, uitvoering
- E. Termination: afronding

Rollen

1. De Gezagsdrager: wordt naar gekeken voor toestemming, soms lastig te achterhalen, geholpen door 4 en 5
2. De Sociaal werker
3. De Organisator: wordt dictator in een negatieve groep
4. De Verkenner
5. De Volger
6. De Appellant: de zwakste schakel, in pos. groep: 'kom niet aan hem' in neg. groep: 'het is zijn schuld'
7. De Joker: kan met humor alles zeggen tegen de Gezagsdrager

In negatieve groep is De Gezagsdrager en Sociaal Werker afwezig. De Verkenner/Volger maken ruzie met de Organisator. Er wordt gevochten om de macht omdat de Gezagsdrager afwezig is. Leerlingen die de groepsvorming ernstig verstoren, vallen onder het protocol Omgaan met moeilijk gedrag en de time-outregeling.

Schoolafspraken

De eerste zes weken zijn cruciaal voor het vormen van een positieve groep. Jouw invloed als leraar is hierop van groot belang.

Aan het begin van het schooljaar wordt de eerste week gekenmerkt als Introductieweek Groepsvorming. De fase **Forming** staat hierin centraal: helpen kennismaken, informatie geven en veiligheid bieden.

In deze fase wordt tegelijk geanticipeerd op de Norming door: modelgedrag, situaties scheppen voor norming en ervaring en bewustwording positieve normen.

In de weken die volgen:

Norming: groepsverantwoordelijkheid, onderling respect, samenwerken, beslissen door overeenstemmen, problemen oppakken. In deze fase worden de regels&afspraken met de groep opgesteld. Door het betrekken van kinderen bij het opstellen van regels worden onze leerlingen uitgenodigd om mee te denken over een goed leef- en werkklimaat binnen de school en zullen ze zich hiervoor ook (mede)verantwoordelijk voelen.

- De algemene schoolregels moeten voor iedereen duidelijk zijn.
- De groepsregels worden samen met de kinderen vastgesteld.
- Het is van belang dat de regels duidelijk zichtbaar zijn en dat ze regelmatig onderwerp van gesprek vormen.
- Onder het motto “niet het vele is goed, maar het goede is veel” is het zinvol het aantal regels te beperken.
- De groepsregels samen met de kinderen opstellen en met handtekeningen zichtbaar in de klas ophangen.
- Regels van het project “Geef me de 5” in een vooraf vastgestelde periode steeds 1 regel centraal stellen (in spiegel) en dit ook kenbaar maken aan de ouders via de nieuwsbrief. De periode wordt afgesloten toneelstukjes door groepen aan elkaar, verdeeld in onderbouw en bovenbouw

Storming: oneens zijn mag (leren onderhandelen), veiligheid bieden, problemen oppakken, sociale rollen zo mogelijk honoreren.

Performing: groepsopdrachten uitvoeren, groepsidentiteit versterken, sociale contacten bevorderen

Termination: bewustmaken, terugblik

1. Draaiboek en uitgevoerde groepsvormende activiteiten zijn terug te vinden in de map ‘Groepsvorming’ in de teamkamer.
2. Iedere groep besteedt aandacht aan het ‘Kind van de week’. Ieder kind staat minimaal een keer per jaar in het zonnetje en mag bijv. elke dag van de week iets mee naar school nemen wat bij hem of haar past.
3. Er is een pestprotocol (Veiligheidsmap).
4. Er wordt gewerkt met het Sociogram, de Scol, de LeerlingScol (gr. 7 en 8), Sociale Veiligheid vragenlijst en registratie Incidenten.
5. We werken aan sociaal emotionele vorming door gebruik te maken van de bronnen als genoemd in de bijlage ‘Inventarisatie materialen sociaal emotionele ontwikkeling’

Tips na 1^e ronde:

- a. activiteiten blijven herhalen: als je vanuit het begin een aantal succeservaringen hebt, dan kun je daarop terug pakken in de volgende maanden: zo deden we dat!
- b. zorg zelf voor een wisselende samenwerking van de groep: kinderen niet zelf groepen laten kiezen, dan wordt er geen afwijzing/buitensluiten gevoeld
- c. niet effectieve leertijd kan effectief zijn: observeer wat er gebeurt irt groepsverhoudingen
- d. activiteiten afstemmen op je groep
- e. activiteiten afstemmen op de verschillende types in de klas(ADHD, ASS enz). Maak met deze kinderen evt. aparte afspraken (jij telt de punten of helpt mij met...)
- f. zet de extra ruimtes in de school in
- g. niet te grote opdrachten, het moet voor iedereen haalbaar zijn.

Successen na 1^e ronde:

- a. geniet van successen: nu investeren is straks profiteren
- b. kinderen komen er zelf achter dat buitensluiten niet fijn is
- c. kinderen aanspreken op eigen gedrag
- d. vernieuwde samenwerking

- e. vertrouwen in elkaar krijgen
- f. inzicht in de groepssamenstelling
- g. inzicht in de pikorde in een groep
- h. drukke klas: zo doen we het niet
- i. er wordt minder gepest
- j. de doorgaande lijn is belangrijk

Knelpunten na 1^e ronde:

- a. bij de onderbouw komt imitatie gedrag voor: leg bij de nabespreking de nadruk op gewenst gedrag. Ongewenst gedrag begrenzen/negeren.
- b. als leerkracht ben je teveel geneigd om te sturen, laat de conclusie uit de kinderen komen: stel daarbij de goede vragen
- c. kinderen gaan soms de grens over.
- d. kinderen geven elkaar de schuld van verliezen: de eerste spelletjes moeten geen winnen/verliezen (competitie)element hebben
- e. niet elk kind vindt spelletjes leuk: gebruik ook crea-opdrachten/samenwerkingsopdrachten
- f. kinderen met specifieke onderwijsbehoefte (gedrag) vallen extra op
- g. de klas wordt druk: enthousiasme is oké. Sabotage door kinderen vraagt directe interventie!

Bijlage

Inventarisatie materialen sociaal emotioneel

- Leer samen met Tim en Flapoor
- Zo gaan Roos en Tom met elkaar om
- Zo gaan Sarah en Jerom met elkaar om
- Energize 1 en 2
- Kijk en Beleef –prentenboeken
- Een doos vol gevoelens
- Koele kikker spel: Kikker be cool
- Kinderen en hun kwaliteiten (spel)
- Spring, kikker spring (spel)
- Babbelspel
- Geef me de vijf
- Emoties: kaarten
- Oorzaak-gevolg: kaarten
- Wie/wat/waar/waarom?
- Kracht van 8: samenwerken, overleggen, creatief denken
- Emotiekwartet
- Dit en Dat –spel
- Handleiding voor jezelf
- SOS-map